

Δ. Ν. Μπουρδάρης

**ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΗΣ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΓΙΑ ΤΡΟΦΙΜΑ,
ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΠΝΟΥ**

Αθήνα, Αύγουστος 2003

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να προσεγγίσει το **ερώτημα**: ποιά η ποσοστιαία συμμετοχή της αξίας των γεωργικών προϊόντων στην αξία των τροφίμων, των ποτών και των προϊόντων καπνού; Δηλαδή για κάθε 100€ που καταβάλλει ο καταναλωτής για τρόφιμα – ποτά – τσιγάρα, πόσα εισπράττει ο παραγωγός του πρωτογενούς προϊόντος και πόσα αντιστοιχούν στα ενδιάμεσα στάδια (μεταποίηση, εμπορία, μεταφορές, ασφάλειες, διαφήμιση, τράπεζες κ.λ.π.);

Απάντηση: Η ποσοστιαία συμμετοχή της αξίας της πρωτογενούς παραγωγής στην αξία των τροφίμων και ποτών εκτιμάται σε 43%, ενώ εάν προσθέσουμε και τα προϊόντα καπνού το ποσοστό μειώνεται σε 37%. Εάν, επιπλέον, συνυπολογίσουμε το ούισκι και τα κατεψυγμένα ψάρια, προϊόντα στην παραγωγή των οποίων δεν συμμετέχει ο κλασικός γεωργός ή ψαράς, το σχετικό ποσοστό κατεβαίνει στο 30%.

2. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ (πίνακας 1)

Χρησιμοποιήθηκε ένα αντιπροσωπευτικό διμελές νοικοκυριό δημοσίων υπαλλήλων, κατοίκων Αθηνών. Ο ένας είναι καπνιστής και πότης, η άλλη όχι. Κατεγράφησαν αναλυτικά και με κάθε λεπτομέρεια οι καταναλωτικές τους δαπάνες για τρόφιμα – ποτά – τσιγάρα, όπως επίσης και οι σχετικές ποσότητες (στήλες 3 και 7) για το διάστημα Μαρτίου – Απριλίου 2001. Οι ποσότητες των τροφίμων ανήχθησαν σε αντίστοιχες ποσότητες πρωτογενών γεωργικών προϊόντων με τη βοήθεια τεχνικών συντελεστών (π.χ. σιτάρι προς ψωμί: 1 προς 1, πρόβειο γάλα προς φέτα: 4 προς 1, τεύτλα προς ζάχαρη: 7 προς 1 κ.ο.κ.). Οι συντελεστές αναγράφονται στις στήλες 4 και 5, ενώ οι αντιστοιχούσες ποσότητες των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων στη στήλη 6 ($6 = 3 \times 4 =$ ποσότητες τροφίμων $\times$ συντελεστές). Στη στήλη 8 αναγράφονται οι τιμές παραγωγού γεωργικών προϊόντων για το έτος 2001 (πηγή: Υπ. Γεωργίας). Στη στήλη 9 αναγράφεται η αξία των γεωργικών προϊόντων ($9 = 6 \times 8$) που προκύπτει ως το γινόμενο των καταναλωθεισών ποσοτήτων πρωτογενών γεωργικών προϊόντων επί την τιμή παραγωγού. Η στήλη 10 ($10 = 9:7$) εκφράζει

κατά ομάδα τροφίμων, την ποσοστιαία συμμετοχή των γεωργικών προϊόντων στα τρόφιμα.

Σημειώνεται ότι η εργασία δεν αφορά ορισμένα προϊόντα: το αλάτι (δεν είναι γεωργικό προϊόν αλλά είναι τρόφιμο), το μπρόκολο – άνηθο – μαϊντανό (δεν είναι διαθέσιμες οι τιμές παραγωγού) και τον καφέ – κακάο (δεν παράγονται στην Ελλάδα). Δεν αφορά επίσης τα ενδύματα και λοιπά υφάσματα από βαμβάκι ή έρια. Τέλος, ο πίνακας 1 δεν αναφέρει τα συνολικά ποσά που αντιστοιχούν στο διμελές νοικοκυριό για τους δύο μήνες (Μάρτιος – Απρίλιος 2001) αλλά το ¼ αυτών, δηλαδή τα στοιχεία της μέσης ατομικής κατανάλωσης σε μηνιαία βάση.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (πίνακας 2)

3.1. Βάρος τροφίμων.

Το βάρος των καταναλωθέντων τροφίμων και ποτών ανέρχεται σε 65,7 κιλά / άτομο / μήνα ή σε 800 κιλά / άτομο / έτος!

3.2. Αξία τροφίμων (τιμές 2001).

Η αξία των τροφίμων ανέρχεται σε 60.770 δρχ / άτομο / μήνα ή σε 730.000 δρχ / άτομο / έτος, περίπου. Η σειρά σπουδαιότητας από πλευράς δαπάνης, για τα πιο σημαντικά προϊόντα είναι η εξής:

ΠΡΟΪΟΝ	ΑΞΙΑ (ΔΡΧ / ΑΤΟΜΟ / ΜΗΝΑ)	ΠΟΣΟΣΤΟ
Παρασκευασμένα τρόφιμα	12.350	20%
Γαλακτοκομικά	9.654	16%
Ουίσκι	8.175	13%
Καπνός	7.200	11%
Φρούτα	4.493	7%
Κρέατα	4.179	6%
Κρασί χύμα	3.750	6%
Ψάρια κατεψυγμένα	3.740	6%
Άρτος και σκευάσματα	1.763	3%
Λοιπά	12.718	23%
ΣΥΝΟΛΟ	60.770	100%

3.3. Ποσοστιαία συμμετοχή της αξίας των γεωργικών προϊόντων στην αξία των τροφίμων, ποτών και καπνού.

Το σχετικό ποσοστό για το σύνολο των καταναλωτικών δαπανών για τρόφιμα – ποτά – καπνό, ανέρχεται σε 30%. Αν εξαιρεθεί ο καπνός, τα κατεψυγμένα ψάρια και το ούισκι (τα δύο τελευταία προϊόντα δεν παράγονται από τους κλασικούς αγρότες και ψαράδες αλλά από εταιρείες παραγωγής τροφίμων – ποτών), το ποσοστό ανεβαίνει στο 43%. Κατά αύξουσα τάξη μεγέθους, τα επιμέρους ποσοστά έχουν ως εξής:

ΠΡΟΪΟΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Ούισκι	0%
Κατεψυγμένα ψάρια	0%
Καπνός	4%
Άρτος κ.λ.π.	16%
Παρασκευασμένα τρόφιμα	23%
Κρασί (χύμα)	30%
Γαλακτοκομικά	45%
Φρούτα	53%
Αυγά	55%
Όσπρια	71%
Μέλι	74%
Λαχανικά	76%
Κρέατα	78%
Ελαιόλαδο	80%
ΣΤΑΘΜΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	30%

Συνεπώς, η όλη κατάσταση μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική για τους παραγωγούς της πρωτογενούς παραγωγής στην περίπτωση των φρούτων, των αυγών, των οσπρίων, των λαχανικών, του μελιού, των κρεάτων και του ελαιολάδου. Αντίθετα, για τα υπόλοιπα τρόφιμα – ποτά, η ποσοστιαία συμμετοχή του γεωργικού προϊόντος στη συνολική αξία του τελικού τροφίμου – ποτού είναι ανεπαρκής. Ιδιαίτερη έκπληξη αποτελούν τα χαμηλά ποσοστά στις περιπτώσεις του άρτου, του κρασιού (χύμα) και των γαλακτοκομικών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΞΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΟΥ	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΚΙΛΑ)	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΡΟΦΙΜΟ	ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΑΝΑ ΤΡΟΦΙΜΟ	ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΚΙΛΑ)	ΑΞΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΔΡΑΧΜΕΣ)	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ 2001 (ΔΡΧ/ΚΙΛΟ)	ΑΞΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΔΡΑΧΜΕΣ)	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ
1	2	3	4	5	6 = 3 X 4	7	8	9 = 6 X 8	10 = 9 : 7%
1	ΨΩΜΙ	4,525	1	ΣΙΤΑΡΙ ΜΑΛΑΚΟ	4,525	1.252,50	51,8	234,40	
2	ΦΡΥΓΑΝΙΕΣ	0,637	1,35	ΣΙΤΑΡΙ ΜΑΛΑΚΟ	0,860	511,20	51,8	44,55	
	ΣΥΝΟΛΟ	5,162				1.763,70		278,94	15,82%
3	ΦΕΤΑ	2,405	4	ΓΑΛΑ ΠΡΟΒΕΙΟ	9,620	4.301,25	285,2	2.743,62	
4	ΓΙΑΟΥΡΤΙ	1,105	1,1	ΓΑΛΑ ΠΡΟΒΕΙΟ	1,216	1.637,50	285,2	346,66	
5	ΓΑΛΑ ΑΓΕΛΑΔΟΣ	8,775	1		8,775	2.857,50	115,2	1.010,88	
6	ΚΕΦΑΛΟΓΡΑΒΙΕΡΑ	0,312	7	ΓΑΛΑ ΑΓΕΛΑΔΟΣ	2,184	857,50	115,2	251,60	
	ΣΥΝΟΛΟ	12,597				9.653,75		4.352,76	45,09%
7	ΑΡΝΙ	0,487	1		0,487	1.117,50	1.494,5	727,82	
8	ΜΟΣΧΑΡΙ	0,41	1		0,410	848,75	1.233,7	505,82	
9	ΧΟΙΡΙΝΟ	0,687	1		0,687	1.277,50	822,6	565,13	
10	ΓΑΛΟΠΟΥΛΑ	1,082	1		1,082	935,00	1.368,9	1.481,15	
	ΣΥΝΟΛΟ	2,666				4.178,75		3.279,91	78,49%
11	ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ	7,3	1		7,300	1.025,00	70	511,00	
12	ΧΥΜΟΣ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΩΝ	1	2	ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ	2,000	371,25	70	140,00	
13	ΜΗΛΑ	3,6	1		3,600	925,00	146,8	528,48	
14	ΜΠΑΝΑΝΕΣ	2,615	1		2,615	1.277,00	310,5	811,96	
15	ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ	1,225	1		1,225	570,00	146,8	179,83	
16	ΦΡΑΟΥΛΕΣ	0,275	1		0,275	250,00	558,3	153,53	
17	ΑΧΛΑΔΙΑ	0,215	1		0,215	75,00	206	44,29	
	ΣΥΝΟΛΟ	16,23				4.493,25		2.369,09	52,73%

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΟΥ	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΚΙΛΑ)	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΡΟΦΙΜΟ	ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΑΝΑ ΤΡΟΦΙΜΟ	ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΚΙΛΑ)	ΑΞΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΔΡΑΧΜΕΣ)	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ 2001 (ΔΡΧ/ΚΙΛΟ)	ΑΞΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΔΡΑΧΜΕΣ)	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ
1	2	3	4	5	6 = 3 X 4	7	8	9 = 6 X 8	10 = 9 : 7%
18	ΠΑΤΑΤΕΣ	1,952	1		1,952	282,50	116,4	227,21	
19	ΛΑΧΑΝΟ	1,775	1		1,775	128,75	104	184,60	
20	ΝΤΟΜΑΤΕΣ	1,287	1		1,287	360,00	221,7	285,33	
21	ΜΑΡΟΥΛΙΑ	0,75	1		0,750	175,00	216,5	162,38	
22	ΑΓΓΟΥΡΙΑ	0,687	1		0,687	245,00	227,2	156,09	
23	ΑΡΑΚΑΣ	0,425	1		0,425	195,00	191,1	81,22	
24	ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ	0,162	1		0,162	77,50	194,2	31,46	
25	ΚΡΕΜΜΥΔΑΚΙΑ	0,12	1		0,120	37,50	281,2	33,74	
26	ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ	0,125	1		0,125	25,00	57,9	7,24	
27	ΚΑΡΟΤΑ	0,075	1		0,075	7,50	128,6	9,65	
28	ΣΠΑΝΑΚΙ	0,112	1		0,112	25,50	222,8	24,95	
29	ΣΕΛΙΝΟ	0,027	1		0,027	6,50	252,9	6,83	
30	ΧΟΡΤΑ	0,072	1		0,072	17,50	201	14,47	
31	ΠΙΠΕΡΙΕΣ	0,035	1		0,035	33,75	199,7	6,99	
32	ΣΚΟΡΔΑ	0,04	1		0,040	32,50	437,4	17,50	
	ΣΥΝΟΛΟ	7,644				1.649,50		1.249,65	75,76%
33	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ				0,000				
	30% ΚΡΕΑΣ ΒΟΕΙΟ	1,85	1		1,850		1233,7	2.282,35	
	30% ΣΙΤΑΡΙ ΣΚΛΗΡΟ	1,85	1		1,850		51,5	95,28	
	30% ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ	1,85	1		1,850		203,5	376,48	
	10% ΖΑΧΑΡΗ	0,61	7	ΤΕΥΤΛΑ	4,270		15,4	65,76	
	ΣΥΝΟΛΟ	6,16				12.350,00		2.819,85	22,83%
34	ΓΙΓΑΝΤΕΣ	0,25	1		0,250	297,50	474,5	118,63	
35	ΦΑΣΟΛΙΑ	0,125	1		0,125	55,00	474,5	59,31	
36	ΡΕΒΥΘΙΑ	0,25	1		0,250	145,00	461,2	115,30	
37	ΦΑΚΕΣ	0,125	1		0,125	40,00	716,4	89,55	
	ΣΥΝΟΛΟ	0,75			0,75	537,50		382,79	71,22%

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΟΥ	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΚΙΛΑ)	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΡΟΦΙΜΟ	ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΑΝΑ ΤΡΟΦΙΜΟ	ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΚΙΛΑ)	ΑΞΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΔΡΑΧΜΕΣ)	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ 2001 (ΔΡΧ/ΚΙΛΟ)	ΑΞΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΔΡΑΧΜΕΣ)	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ
1	2	3	4	5	6 = 3 X 4	7	8	9 = 6 X 8	10 = 9 : 7%
38	ΑΥΓΑ	0,375	1		0,375	362,50	528,5	198,19	
39	ΜΕΛΙ	0,45	1		0,450	900,50	1479,6	665,82	
40	ΡΥΖΙ	0,125	1		0,125	162,50	92,9	11,61	
41	ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ	0,625	1		0,625	500,00	643,5	402,19	
42	ΕΛΙΕΣ	0,45	1		0,450	715,00	328,5	147,83	
43	ΑΡΑΧΙΔΑ	0,64	3,4		2,176	637,50	250	544,00	
44	ΚΡΑΣΙ (ΧΥΜΑ)	7,5	1,5	ΣΤΑΦΥΛΙΑ ΟΙΝΟΠΟΙΗ	11,250	3.750,00	99,1	1.114,88	
	ΣΥΝΟΛΟ	10,165			15,451	7.028,00		3.084,51	43,89%
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΤΩΝ - ΤΡΟΦΙΜΩΝ	61,374				41.654,45		17.817,50	42,77%
45	ΚΑΠΝΟΣ	0,25	1		0,250	7.200,00	1198,9	299,73	4,16%
	ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ - ΚΑΠΝΟΥ	61,624				48.854,45		18.117,23	37,08%
46	ΨΑΡΙΑ ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ	2,51	0		0,000	3.740,00	-	0,00	0,00%
47	ΟΥΙΣΚΥ	1,60	0		0,000	8.175,00	-	0,00	0,00%
	ΣΥΝΟΛΟ	4,11			0,00	11.915,00	-	0,00	0,00%
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	65,73				60.770,00		18.117,23	29,80%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΣΥΝΟΨΗ ΠΙΝΑΚΑ 1

A/A	Κατηγορία Τροφίμων	Κατανάλωση τροφίμων – κιλά	Αξία τροφίμων - Δρχ	Ποσοστιαία συμμετοχή των γεωργικών προϊόντων στα τρόφιμα %
1	Άρτος και σκευάσματα	5,2	1.764	15,82%
2	Γαλακτοκομικά	12,6	9.654	45,09%
3	Κρέατα	2,7	4.179	78,49%
4	Φρούτα	16,2	4.493	52,73%
5	Λαχανικά	7,6	1.650	75,76%
6	Παρασκευασμένα τρόφιμα	6,2	12.350	22,83%
7	Όσπρια	0,8	538	71,22%
8	Αυγά	0,4	363	54,67%
9	Μέλι	0,5	901	45,00%
10	Ελαιόλαδο	0,6,	500	80,44%
11	Κρασί (χύμα)	7,5	3.750	29,73%
	ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ	61,3	41.655	42,77%
12	Καπνός	0,3	7.200	4,16%
	ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ - ΚΑΠΝΟΥ	61,6	48.855	37,08%
13	Κατεψυγμένα ψάρια	2,5	3.740	0,00%
14	Ουίσκυ	1,6	8.175	0,00%
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	65,7	60.770	29,80%